

Til: Finansdepartementet

Fra: Heidi Rapp Nilsen, Seniorforsker Norut, og Beate Sjøfjell, Professor dr.juris Universitetet i Oslo

Svar på Høring – NOU 2018: 12 Energiaksjer i Statens pensjonsfond utland

Vi gir med dette vårt høringsinnspill til NOU 2018:12.

Norges Bank gav i november 2017 råd om å trekke fondet ut av olje og gass begrunnet med at det vil redusere oljepriserisikoen i den norske stats formue. Banken understreker at dette kun gjøres fra finansielle argumenter, og at det ikke gjenspeiler et bestemt syn på utvikling i oljepris, fremtidig lønnsomhet eller bærekraft i olje- og gassektoren.

Leverandøren av referanseindeksen for aksjer i SPU, FTSE Russell, besluttet at sektorens navn fra 1.januar 2019 endres fra 'olje og gass' til 'energi'. Ekspertgruppen som har utarbeidet NOU 2018:12, oppnevnt i februar 2018, fikk dermed mandat å vurdere om SPU bør investeres i energiaksjer. Dermed slås fossil og fornybar energi sammen, som bidrar til å tilsløre temaet. Dette gir dermed en annerledes vurdering enn det Norges Bank foreslo, i tillegg til at ekspertgruppen også har vurdert andre virkemidler enn SPU for å redusere oljepriserisiko for norsk økonomi.

Våre innspill kan oppsummeres slik:

- 1) SPU kan og bør avstå fra å investere i olje og gass, og kan og bør øke investeringene i fornybar energi. Avkastningen på SPUs investeringer avhenger av en integrert økonomisk/finansiell, sosial og økologisk bærekraft. Finansiell avkastning kan dermed ikke ses isolert fra bærekraften i investeringsuniverset.
- 2) NBIM gjør allerede omfattende vurderinger av klimarisiko og annen bærekraftsrelatert risiko, og foretar nedsalg blant annet basert på klimarisiko. Kullkriteriet er ikke kun begrunnet med brudd på etiske prinsipper, men også en reduksjon av fondets eksponering mot uakseptabel risiko. Det er et økende gap mellom innmelding av tiltak fra land for å begrense klimaendringene, og Parisavtalens mål. De fossile sektorene olje og gass, vil dermed i økende grad falle inn under NBIM sin definisjon av klimarisiko. Dette er en strukturell utvikling, som kan og bør reguleres strukturelt gjennom å unnta denne sektoren fra investeringsuniverset.
- 3) SPU oppfattes fortsatt som en ledestjerne internasjonalt, med den følge at omlegging av SPUs investeringer fra fossilt til fornybart vil kunne få positive ringvirkninger og dermed ytterligere bidra til å styrke bærekraften i SPUs investeringsunivers.

Antall risikobaserte nedsalg i energisektoren er nesten dobbelt så mange som etisk begrunnet utelukkelse i energisektoren, slik det også er illustrert i NOU sin figur 4.3. Dette viser en utvikling det er all grunn til å forvente vil forsterkes, gitt at verden fremdeles styrer mot en temperaturøkning som vil få

dramatiske følger for vårt samfunn (IPCC 2018). Vårt forslag, som et alternativ til risikobaserte nedslag og de kostnadene disse vurderingene medfører for NBIM, er å utelukke sektoren olje- og gass fra investeringsuniverset. Da gir man et signal om at den økende risikoen i olje og gass er av strukturell karakter. Hvis selskap endrer sin profil med å produsere eller håndtere en mindre andel fossile produkter, så kan de vurderes å inkluderes igjen, slik det i dag gjøres med blant annet kullkriteriet. Samtidig argumenterer vi for at de frigjorte midlene investeres aktivt i sektorer som i seg selv bidrar til å gjøre investeringsuniverset bærekraftig. I forlengelsen av dette forslaget ønsker vi å kommentere følgende formulering fra utvalget:

«En stor utfordring for investorene er å vurdere den fremtidige bærekraften til selskapenes forretningsmodeller på lang sikt, under ulike klimascenarioer. To strategier vil kunne håndtere utfordringene dersom etterspørselen etter olje og gass etter hvert skulle gå ned» (NOU 2018:12, s.59).

De ulike klimascenariene som det vises til i NOU-en er, slik vi forstår det, fra IEA: (i) Current policies scenariet der dagens klimapolitikk videreføres, (ii) new policies scenario, og (iii) sustainable development scenario, der målene i Parisavtalen nås.

Det klimascenariet som skal legges til grunn er det som eierne av SPU har forpliktet seg til, gjennom Parisavtalen. Ifølge mandatet til Norges Bank, er den finansielle avkastningen til SPU avhengig av en bærekraftig utvikling. Norges Bank oppfyller ikke sitt mandatet hvis de bidrar til å undergrave bærekraften i sitt eget investeringsunivers. Det er en stor utfordring med silo-tenkning, også innen økonomifaget, som gir seg uttrykk i at investeringer kan omtales som nøytrale, også i klimasammenheng. Økende samstemthet, eller «policy coherence», er derfor et mål for FN (bærekraftsmål nr 17.14), i EU og i Norge. Å begrense klimaendringene som en av forutsetningene for bærekraft er et omforent politisk mål i de fleste land, også i Norge. SPU blir ikke politisert ved å anerkjenne at det må investeres betydelig mindre i fossil og dramatisk mer i fornybar energi. Det som er kontroversielt er å argumentere for hvorfor SPU skal være unntatt en slik omforent politisk enighet, som vil være en beslutning som ikke er basert på oppdaterte økonomiske vurderinger.

Dette høringssvaret er fra fagpersoner ved Norut Northern Research Institute og Universitetet i Oslo og er ikke uttrykk for institusjonenes offisielle synspunkt.

Harstad/Berkeley, 28. november 2018

Heidi Rapp Nilsen

Beate Sjøfjell